

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

Warszawa, 23 stycznia 2026 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

uprzejmie przekazuję odpowiedź na interpelację nr 13654 Pana Posła Jarosława Sachajko w sprawie zapewnienia konstytucyjnych i międzynarodowych standardów w zakresie kar dożywotniego pozbawienia wolności, zwłaszcza w odniesieniu do stosowania izolacji długoterminowej oraz dostępu do opieki psychologicznej w jednostkach penitencjarnych.

PYTANIE 1. Czy Rząd RP prowadzi ocenę zgodności warunków izolacji więźniów długoterminowych z art. 30 i 40 Konstytucji RP, a także z Regułami Mandeli ONZ?

Zasada humanitarnego wykonywania kar, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego oraz zakazem stosowania tortur i niehumanitarnego albo poniżającego traktowania lub karania, wyrażona w art. 30 i art. 40 Konstytucji RP oraz w art. 4 § 1 k.k.w., stanowi podstawową dyrektywę wykonywania kary pozbawienia wolności. Zasada ta obejmuje obowiązek zapewnienia skazanym godnych warunków odbywania kary, poszanowania ich dóbr osobistych, ochrony przed niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem oraz stworzenia realnej możliwości udziału w oddziaływaniach resocjalizacyjnych, zgodnie z Regułami Nelsona Mandeli i standardami wynikającymi z art. 3 EKPC. Zapewnieniu zgodności praktyki penitencjarnej z tymi standardami służy w szczególności nadzór penitencjarny sprawowany przez sędziego penitencjarnego, o którym mowa w art. 32–35 k.k.w., oraz kontrola sądu penitencjarnego nad wykonywaniem kary. Uzupełniająco funkcjonują wewnętrzne mechanizmy kontrolno-nadzorcze w Służbie Więziennej, obejmujące analizę decyzji pod kątem zgodności z prawem, formułowanie zaleceń

pokontrolnych oraz prowadzenie konsultacji służących wyjaśnianiu wątpliwości interpretacyjnych.

PYTANIE 2. Czy istnieje obecnie mechanizm sądowej lub niezależnej kontroli decyzji o przedłużaniu izolacji całodobowej wobec więźniów dożywotnich? Jeżeli nie – czy Rząd planuje wprowadzenie obowiązkowej kontroli sądowej takiej izolacji co najmniej raz na 12 miesięcy?

Wykonywanie kary pozbawienia wolności, w tym kary dożywotniego pozbawienia wolności, odbywa się w oparciu o model progresywny, polegający na stopniowym dostosowywaniu warunków odbywania kary do postępów skazanego w procesie resocjalizacji. W tym celu skazani poddawani są okresowym ocenom postępów w resocjalizacji, dokonywanych przez komisje penitencjarne nie rzadziej niż co sześć miesięcy, na podstawie przepisów wykonawczych. Decyzje komisji penitencjarnej w przedmiocie klasyfikacji skazanego, w tym w zakresie skierowania do określonego typu zakładu karnego oraz systemu odbywania kary, podlegają zarówno kontroli służbowej (sprawowanej przez Dyrektora Okręgowego Służby Więziennej oraz Dyrektora Generalnego Służby Więziennej), jak i zewnętrznej kontroli sądu penitencjarnego w razie stwierdzenia ich niezgodności z prawem. Nie ma odrębnego mechanizmu ustawowego przewidującego obowiązkową sądową weryfikację decyzji o całodobowej izolacji skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności w stałych, 12-miesięcznych odstępach czasu. Wprowadzenie takiego rozwiązania wymagałoby zmian w przepisach ustawowych.

PYTANIE 3. Jaki jest aktualny wskaźnik zatrudnienia lekarzy psychiatrów i psychologów klinicznych na liczbę osadzonych w zakładach karnych, w szczególności w oddziałach typu zamkniętego? Czy odpowiada to minimalnym normom WHO (1 etat psychiatry na 300 osadzonych)?

Według danych statystycznych Służby Więziennej, na koniec trzeciego kwartału 2025 r. świadczeń zdrowotnych osobom pozbawionym wolności w jednostkach penitencjarnych udzielało 138 lekarzy psychiatrów. Przy populacji więziennej na poziomie około 70 000 osadzonych oznacza to wskaźnik około jednego psychiatry na 507 osadzonych, podczas gdy w populacji ogólnej (4 805 psychiatrów na ok. 37 400 000 mieszkańców) wskaźnik wynosi około 1:7784. W zakresie opieki psychologicznej, na podstawie zarządzenia nr 103/24 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 27 grudnia 2024 r., przyjęto standard, zgodnie z którym jeden psycholog pionu penitencjarnego sprawuje opiekę nad grupą nieprzekraczającą 200 osób pozbawionych wolności, niezależnie od typu i rodzaju

zakładu. Na stanowiskach psychologów zatrudniane są osoby posiadające tytuł magistra psychologii, często ze specjalizacją kliniczną, przy czym posiadanie takiej specjalizacji nie stanowi warunku koniecznego wykonywania zadań w jednostkach penitencjarnych. Służba Więzienna podkreśla, że osiągnięcie postulowanego przez WHO wskaźnika 1 etat lekarza psychiatry na 300 osadzonych wymaga rozwiązań o charakterze systemowym, gdyż niedobór kadry medycznej, w szczególności psychiatrycznej, dotyczy całego systemu ochrony zdrowia, a nie tylko więziennej służby zdrowia.

PYTANIE 4. Czy więźniowie dożywotni mają zapewniony stały dostęp do terapii psychologicznej, a nie wyłącznie farmakoterapii, która stosowana długoterminowo może im szkodzić zamiast pomagać?

Psychologowie w zakładach karnych i aresztach śledczych wykonują zadania w działach penitencjarnych i terapeutycznych, w ośrodkach diagnostycznych, oddziałach psychiatrii sądowej oraz domach dla matki i dziecka, prowadząc indywidualne rozmowy i zajęcia grupowe z osobami pozbawionymi wolności.

Skazani, w tym odbywający karę dożywotniego pozbawienia wolności, mają zapewnioną możliwość stałego, bieżącego kontaktu z psychologiem, zgodnie ze zgłaszanym zapotrzebowaniem. Wobec tej kategorii skazanych nie wprowadza się limitów godzin oddziaływań psychologicznych – indywidualnych ani grupowych.

W razie rozpoznania uzależnienia od alkoholu lub innych substancji psychoaktywnych skazani kierowani są do odpowiednich oddziałów terapeutycznych, w których prowadzone są programy leczenia trwające co do zasady około trzech miesięcy w przypadku uzależnienia od alkoholu oraz około sześciu miesięcy w przypadku uzależnienia od innych substancji, z możliwością odpowiedniego skrócenia lub wydłużenia. Programy te obejmują terapię indywidualną i grupową oraz działania podtrzymujące efekty leczenia, a ich realizacja ma charakter zespołowy (psycholodzy, psychoterapeuci, terapeuci uzależnień, pedagodzy, wychowawcy), co sprawia, że farmakoterapia stanowi element szerszego, kompleksowego modelu oddziaływań wobec skazanych z problemami natury psychicznej.

PYTANIE 5. Czy Rząd planuje wdrożenie obowiązku okresowej (np. co 5 lat) kompleksowej oceny stanu psychicznego oraz możliwości zmniejszenia rygoru izolacji wobec osób skazanych na dożywocie, zgodnie ze standardami ETPCz?

Okresowe oceny postępów skazanych w resocjalizacji, dokonywane przez komisje penitencjarne co najmniej raz na sześć miesięcy, obejmują analizę przebiegu

odbywania kary, zachowania skazanego, wyników badań psychologiczno-penitencjarnych oraz wpływu ewentualnej zmiany warunków odbywania kary na dalszy proces resocjalizacji. Mechanizmy te odnoszą się również do skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności i służą weryfikacji zasadności utrzymywania określonego poziomu izolacji, z uwzględnieniem wymogów bezpieczeństwa jednostki oraz celu resocjalizacyjnego. Obowiązujące przepisy nie przewidują jednak odrębnej, wprost uregulowanej instytucji kompleksowej oceny stanu psychicznego skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności w określonym, np. pięcioletnim, interwale, o której mowa w interpelacji. Ewentualne wprowadzenie takiego jednolitego, ustawowego mechanizmu wymaga rozwiązań legislacyjnych, przy uwzględnieniu standardów wynikających z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, w szczególności wyroku z dnia 9 lipca 2013 r. w sprawie Vinter i inni przeciwko Zjednoczonemu Królestwu (skargi nr 66069/09, 130/10 i 3896/10, HUDOC, <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-122664>; Orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, Ministerstwo Sprawiedliwości, nr. Skargi 66069/09), w którym podkreślono obowiązek zapewnienia skazanemu realnej perspektywy resocjalizacji i w przyszłości realnej szansy na odzyskanie wolności, bez nakładania na państwo obowiązku wprowadzenia określonych środków penitencjarnych w sztywnych ramach czasowych.

PYTANIE 6. Czy Rząd rozważy stworzenie programu terapeutyczno-resocjalizacyjnego dla więźniów dożywotnich, umożliwiającego zachowanie podstawowych funkcji psychicznych oraz realizację celu kary określonego w art. 67 Kodeksu karnego wykonawczego („wzbudzenie w skazanym woli współżycia w społeczeństwie z poszanowaniem prawa”)?

Cel wykonywania kary pozbawienia wolności, określony w art. 67 k.k.w. jako wzbudzenie w skazanym woli współżycia w społeczeństwie z poszanowaniem porządku prawnego, realizowany jest poprzez rozwijanie i wdrażanie programów resocjalizacyjnych i terapeutycznych, w szczególności adresowanych do skazanych odbywających kary długoterminowe. Służba Więzienna organizuje Ogólnopolski Konkurs na Program Resocjalizacji Sprzyjający Readaptacji Społecznej Osób Pozbawionych Wolności, którego ostatnie edycje koncentrowały się przede wszystkim na programach przeznaczonych dla skazanych na karę dożywotniego pozbawienia wolności oraz na karę 25 lat pozbawienia wolności. Wyłonione programy tworzą bazę dobrych praktyk rekomendowanych do stosowania w jednostkach penitencjarnych. W zakładach karnych realizowane są programy

ukierunkowane m.in. na przeciwdziałanie agresji, rozwijanie kompetencji społecznych, modyfikację schematów poznawczych oraz zapobieganie negatywnym skutkom izolacji wobec skazanych odbywających długoterminowe kary pozbawienia wolności. W programach dotyczących zapobiegania skutkom izolacji uczestniczyło odpowiednio 1 238 skazanych w 2020 r., 1 598 w 2021 r., 1 637 w 2022 r., 1 528 w 2023 r. oraz 1 657 w 2024 r., zaś według stanu na dzień 15 grudnia 2025 r. – 2 363 osadzonych. Rozwój i upowszechnianie tych programów, choć nie przyjmuje postaci jednego, odrębnie nazwanego ogólnokrajowego programu dedykowanego wyłącznie skazanym na dożywocie, ma służyć realizacji konstytucyjnych i międzynarodowych standardów w zakresie praw osób pozbawionych wolności oraz zapewnieniu im realnych możliwości pracy nad ograniczeniem ryzyka powrotu do przestępstwa, zgodnie z kierunkiem orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/